Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Održiva i otporna vodna infrastruktura i distribucijske mreže”

(samoinicijativno mišljenje)

(2023/C 349/14)

Izvjestitelj: **Thomas KATTNIG**

Odluka Plenarne skupštine:	25.1.2023.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
	(samoinicijativno mišljenje)
Nadležno tijelo:	Stručna skupina za promet, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	26.6.2023.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	13.7.2023.
Plenarno zasjedanje br.:	580
Rezultat glasanja	
(za/protiv/suzdržani):	199/10/17

1. **Zaključci i preporuke**

1.1. EGSO smatra da se s obzirom na klimatsku krizu i s njom povezanu oskudicu vodnih resursa moraju provesti sve potrebne mjere kako bi se smanjio gubitak vode, osigurala pravedna raspodjela vodnih resursa i omogućilo održivo upravljanje vodama. Opskrba stanovništva čistom i cjenovno pristupačnom vodom za piće uvijek mora biti glavni prioritet u pogledu distribucije i upotrebe, posebno u slučaju nestašice vode, te mora imati prednost pred potrošnjom vode u industriji, turizmu i poljoprivredi. EGSO poziva Komisiju i države članice da za rješavanje problema siromaštva u pogledu vode, kao i na sve vodne politike, primjenjuju pristup temeljen na pravima tako da bude u skladu s europskim stupom socijalnih prava. EGSO predlaže promicanje zajedničkog pristupa razumijevanju siromaštva u pogledu vode na razini EU-a i razvoj sveobuhvatne definicije siromaštva u pogledu vode, pri čemu bi svaka država članica mogla, u skladu s europskom definicijom, razviti vlastitu definiciju koja odgovara njezinom kontekstu.

1.2. EGSO smatra da je vodoopskrba javno dobro jer joj je glavni interes da usluga bude dobra, kvalitetna i cjenovno pristupačna. Izazovi koje donosi klimatska kriza kao i potrebna ulaganja u vodnu infrastrukturu povezani su s visokim troškovima. EGSO napominje da postoje razlike između javnog i privatnog upravljanja vodom i da u svakom od njih ima dobrih i loših primjera. Međutim, zbog usmjerenosti na dobit privatno upravljanje bi moglo imati poteškoća s ispunjavanjem temeljnog zahtjeva univerzalnosti usluge, a to je da služi cjelokupnom stanovništvu. EGSO smatra da, unatoč strogim financijskim gornjim granicama i birokratskim ograničenjima, javno upravljanje vodom može ponuditi bolja jamstva univerzalnog pristupa vodi i kanalizacijskim sustavima po pristupačnoj cijeni i uz odgovarajuće standarde kvalitete, kao i bolju obnovu i zaštitu ekosustava kako bi se osigurala potrebna ulaganja u infrastrukturu. EGSO ponovno ([1]) preporučuje da se za ulaganja u javnu infrastrukturu uvede „zlatno pravilo” kako bi se osigurala produktivnost i zaštitili društveni i ekološki temelji za dobrobit budućih generacija.

([1]) Vidjeti na primjer, Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Plan REPowerEU (COM(2022) 230 final) i Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060, Uredbe (EU) 2021/2115, Direktive 2003/87/EZ i Odluke (EU) 2015/1814 (COM(2022) 231 final – 2022/0164(COD)) (SL C 486, 21.12.2022., str. 185.), Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Javna ulaganja u energetsku infrastrukturu kao dio rješenja za klimatska pitanja” (samoinicijativno mišljenje) (SL C 486, 21.12.2022., str. 67.) i Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Strateška vizija energetske tranzicije za omogućavanje strateške autonomije EU-a” (samoinicijativno mišljenje) (SL C 75, 28.2.2023., str. 102.).

1.3. Voda je ključna za život, ona je opće dobro i ljudsko pravo, što je prepoznato u prvoj uspješnoj europskoj građanskoj inicijativi „Right2Water”, zahvaljujući kojoj je pokrenuta revizija Direktive o vodi za piće koju je EU donio 2020., uključujući poseban članak o pristupu vodi. U tom kontekstu EGSO preporučuje da EU usvoji i ojača regulatorne okvire za sporazume o koncesiji za vodu kako bi se zajamčio pristup vodi i kanalizacijskim sustavima po pristupačnoj cijeni i uz odgovarajuće standarde kvalitete, kao i bolju obnovu i zaštitu ekosustava kako bi se osigurala potrebna ulaganja u vodnu infrastrukturu. Izuzeća za vodu i otpadne vode koja su uspješnim zalaganjem europske građanske inicijative „Right2Water” uvrštena u Direktivu 2014/23/EU ([2]) također treba zadržati. EGSO se posebno u kontekstu klimatske krize protivi i svakoj obvezi liberalizacije u sektoru vode i zbrinjavanja otpadnih voda.

1.4. Zbog sve problematičnije raspodjele vodnih resursa EGSO ističe da bi se gospodarstvo, posebno poljoprivreda i industrija u kojima se troši puno vode, trebalo restrukturirati na način da se smanji potrošnja vode i poveća njezina ponovna upotreba. Kako bi potrošnja vode bila bolje regulirana, a financijska potpora za vodnu infrastrukturu učinkovitija, treba donijeti nacionalne i europske zahtjeve i preporuke. EGSO poziva institucije EU-a da rješavanje pitanja vode postane prioritet i da osmisle „plavi plan” EU-a.

1.5. EGSO se zalaže za jačanje načela „onečišćivač plaća” i rješavanje problema onečišćujućih tvari već na izvoru, a ne za njihovo uklanjanje iz otpadnih voda primjenom rješenja na kraju postupka. Ispuštanje onečišćujućih tvari u vodu i podzemne vode mora se trajno smanjiti kako bi opskrba pitkom vodom te zbrinjavanje otpadnih voda i njihovo pročišćavanje ostali cjenovno pristupačni. EGSO podupire i smatra važnim ciljano poboljšanje pročišćavanja otpadnih voda i uspostavljanje povezanog sustava odgovornosti proizvođača, kako je Komisija predložila u preinačenoj Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Međutim, također je potrebno osigurati da organizacije za kontrolu odgovornosti proizvođača budu pod javnim nadzorom te da se sva ulaganja u postrojenja za pročišćavanje otpadnih tvari odvijaju neovisno o organizacijama proizvođača i bez njihovog utjecaja.

1.6. EGSO skreće pozornost na velike probleme koje općine imaju s razvojem i održavanjem vodnih tijela. Kako bi se riješila ta pitanja, potrebno je dodatno razvijati i znatno olakšati međuopćinsku suradnju. EGSO stoga poziva Komisiju da proširi pravni manevarski prostor, posebno u pogledu zakona o javnoj nabavi.

1.7. Ulaganja u upravljanje vodama i otpadnim vodama potrebna za stvaranje održive, konkurentne i pravedne „plave tranzicije” moraju biti usmjerena na osiguravanje optimalnih okolišnih i gospodarskih omjera troškova i koristi, s posebnim naglaskom na ranjivim skupinama stanovništva. Istraživanja i inovacije te informativne kampanje za industriju, poljoprivredu i kućanstva također su neophodni za promicanje pažljivog gospodarenja i rukovanja vodom.

1.8. EGSO naglašava da gubitak biološke raznolikosti uzrokovan klimatskom krizom među ostalim dodatno pogoršava praksa ponovnog ispuštanja pretople vode u rijeke. Te loše prakse moraju se uzeti u obzir pri budućem projektiranju naše vodne infrastrukture kako bi se osiguralo da se što bolje riješe, a ne da se i dalje povećavaju. Istodobno je potrebno poduzeti sveobuhvatne mjere kako bi se do 2050. postigao cilj od 1,5 °C.

1.9. EGSO Europskoj komisiji predlaže pokretanje postupka javnog savjetovanja na europskoj razini, koji bi procjenom europskih potreba za vodom poslužio kao temelj za buduće intervencije u okviru „plavog plana EU-a”.

([2]) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.).

2. **Referentni okvir**

2.1. Voda je vitalno dobro neophodno za ljude, prirodu i funkcioniranje gospodarstva i društva. Većina vode upotrebljava se u poljoprivredi (70 %), a slijede industrija (22 %) i kućanstva (8 %). Istodobno, prosječni godišnji rashodi za vodoopskrbu i sanitarne uvjete u EU-u iznose 100 milijardi EUR. Taj će iznos porasti na oko 250 milijardi EUR zbog potrebe za usklađivanjem s pravilima EU-a o pročišćavanju otpadnih voda i opskrbi pitkom vodom ([3]).

2.2. Kako bismo u budućnosti imali dovoljno vode, bit će potrebno poboljšati vodnu infrastrukturu i povećati kapacitet skladištenja. Nužne su brojne mjere, od prikupljanja kišnice u cisternama, izgradnje spremnika i prstenastih sustava do smanjenja nepropusnosti tla kako bi se povećala njegova retencijska svojstva. U slučaju poplava različitih vrsta tokova vode potrebno je pokušati usmjeriti višak vode i pohraniti ga u kontrolirane akumulacijske spremnike. Trebalo bi povremeno osigurati raspoloživ dodatni kapacitet duž tokova vode kako bi se omogućilo istjecanje viška vode tijekom vremena i ublažila situacija tijekom vršnih razdoblja viška. Potrebno je unaprijed se pripremiti za takve situacije infrastrukturnim ulaganjima.

2.3. Opća skupština UN-a izričito je 2010. priznala ljudsko pravo na vodu i sanitarne uvjete kao jedno od temeljnih ljudskih prava ([4]). Prvi koraci prema prenošenju tog prava u Direktivi (EU) 2020/2184 ([5]) i prijedlogu Komisije u kontekstu preinake Direktive 91/271/EEZ ([6]) prijeko su potrebni. Države članice time se obvezuju da će do 2030. svim ljudima u EU-u olakšati pristup čistoj i cjenovno pristupačnoj vodi za piće i sanitarnim uvjetima. Prema navodima Komisije ([7]) oko 10 milijuna ljudi u EU-u trenutačno nema pristup sanitarnim čvorovima. Države članice to trebaju u dovoljnoj mjeri uzeti u obzir u postupku provedbe. Cilj inicijative za plavi plan dodatno je intenzivirati ta nastojanja.

2.4. Klimatska kriza već znatno utječe na globalno upravljanje vodama. Jedna od posljedica podizanje je razine mora, čime se povećava prodiranje vode u obalna područja. To istodobno dovodi do pada razina rijeka i podzemnih voda u mnogim regijama. Time se pogoršava i nestašica hrane jer je upotreba slatke vode u brojnim prehrambenim proizvodima nezaobilazna ([8]).

2.5. Klimatska kriza smanjuje postojeće vodne resurse i uzrokuje suše, isušivanje ([9]), zagrijavanje morâ i uništavanje staništa, s posljedicama za cijeli ekosustav.

2.6. Opskrba vodom od vitalnog je značenja za građane i dio je kritične infrastrukture. Za distribuciju pitke vode građanima obično je potrebna energija za rad pumpi za vodu. Opskrbljivači vodom za piće već se koriste rezervnim sustavima i vlastitim ciklusima napajanja kako bi u slučaju nestanka struje mogli nastaviti opskrbljivati ljude pitkom vodom.

2.7. Posljednjih su godina vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda u mnogim europskim zemljama ponovno vraćeni u nadležnost lokalnih vlasti. Konkretno, negativna iskustva s privatizacijom usluga navela su gradove i općine da javne usluge vrate u javni sektor. Popratne posljedice često su uključivale manja ulaganja u infrastrukturu, lošije radne uvjete, veće

([3]) https://www.aquapublica.eu/sites/default/files/article/file/20230310_Joint%20statement_EPR%20scheme.pdf.
([4]) https://www.un.org/Depts/german/gv-64/band3/ar64292.pdf.
([5]) Direktiva (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (SL L 435, 23.12.2020., str. 1.).
([6]) Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30.05.1991., str. 40.).
([7]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/qanda_22_6281.
([8]) https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wat2.1633.
([9]) Sljedeća europska kriza: Voda – POLITICO.

troškove za potrošače te gubitak kontrole i znanja ([10]). Vraćanjem vodoopskrbe u nadležnost lokalnih vlasti može se obnoviti sposobnost političkog djelovanja, demokratska kontrola i utjecaj gradova i općina na opskrbu vodom ([11]).

2.8. Voda predstavlja važno političko i društveno pitanje koje zahtijeva dugoročni pristup koji nije uskladiv s izbornim ciklusima i koji iziskuje velike napore javnih donositelja odluka u pogledu ulaganja te troškova rada i održavanja. Kako bi građani mogli u potpunosti provoditi demokratski nadzor, potrebno je osigurati da su upoznati s vodenim ciklusom i njegovom cijenom.

3. **Opća napomene**

Društvena dimenzija vode

3.1. Voda je ključan, ali i sve oskudniji resurs zbog posljedica klimatske krize. EGSO stoga poziva na donošenje plavog plana EU-a kako bi se podigla razina osviještenosti o tom ključnom resursu. EGSO preporučuje utvrđivanje aktualnog stanja vodne infrastrukture i dostupnosti vode u svakoj državi članici kako bi se dobile ažurirane informacije o stanju postojeće vodne infrastrukture i utvrdile hitne potrebe za ulaganjima.

3.2. EGSO naglašava da voda nije obična roba, već dobro koje smo naslijedili i koje moramo štititi i braniti ([12]). EGSO smatra da bi se univerzalan pristup stanovništva visokokvalitetnoj vodi za piće i odvodnji po pristupačnim cijenama trebao smatrati javnim dobrom, a ne tek pukom robom, uz potpuno poštovanje članka 14. UFEU-a i Protokola br. 26 priloženog UEU-u i UFEU-u. U tom kontekstu EGSO preporučuje da EU usvoji i ojača regulatorne okvire za sporazume o koncesiji za vodu kako bi se zajamčio pristup vodi i kanalizacijskim sustavima po pristupačnoj cijeni i uz odgovarajuće standarde kvalitete, kao i bolju obnovu i zaštitu ekosustava kako bi se osigurala potrebna ulaganja u vodnu infrastrukturu. Izuzeća za vodu i otpadne vode koja su uspješnim zalaganjem europske građanske inicijative „Right2Water" ([13]) uvrštena u Direktivu 2014/23/EU o dodjeli ugovorâ o koncesiji također treba zadržati, uz potpuno poštovanje članka 14. UFEU-a i Protokola br. 26 priloženog UEU-u i UFEU-u. EGSO se posebno u kontekstu klimatske krize protivi svakoj obvezi liberalizacije u osjetljivom sektoru vodoopskrbe i odvodnje te umjesto toga poziva na jačanje javnog upravljanja uslugama od općeg interesa u vodnom sektoru i šire.

3.3. EGSO poziva Komisiju i države članice da za rješavanje problema siromaštva u pogledu vode, kao i na sve vodne politike, primjenjuju pristup temeljen na pravima tako da bude u skladu s europskim stupom socijalnih prava. EGSO predlaže promicanje zajedničkog pristupa razumijevanju siromaštva u pogledu vode na razini EU-a i razvoj sveobuhvatne definicije siromaštva u pogledu vode, pri čemu bi svaka država članica mogla, u skladu s europskom definicijom, razviti vlastitu definiciju koja odgovara njezinom kontekstu. Za razvoj infrastrukture trebalo bi na raspolaganje staviti javna sredstva, i to posebno za vlasnike nekretnina koji nemaju dovoljne resurse i socijalno ugrožena urbana i ruralna područja kojima je potrebna obnova infrastrukture.

3.4. EGSO naglašava da pravedna tranzicija nije samo pitanje financiranja. Ona uključuje i osiguravanje dostojanstvenog rada, kvalitetnih radnih mjesta i socijalne sigurnosti te održavanje konkurentnosti europskih poduzeća, a zahtijeva posebne mjere na svim razinama, osobito na regionalnoj razini.

3.5. Sve se više regija EU-a suočava s nestašicom vode ([14]). To naglašava potrebu za razvojem otporne vodne infrastrukture, posebno kapaciteta za skladištenje. U slučaju moguće nestašice vode nužno je osigurati opskrbu vodom za ljude i osnovne ljudske potrebe te ona mora imati prednost u odnosu na korištenje vode u industriji, turizmu i

([10]) Getzner, Köhler, Krisch, Plank (2018.) – završno izvješće (neskraćena verzija): *Vergleich europäischer Systeme der Wasserversorgung und Abwasserentsorgung* (Usporedba europskih sustava vodoopskrbe i odvodnje). U: Informationen zur Umweltpolitik, 197. https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15177626.

([11]) https://www.epsu.org/search?f%5B0%5D=policies%3A56.

([12]) Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.), uvodna izjava 1.

([13]) https://right2water.eu/.

([14]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133025.

poljoprivredi. To države članice moraju jamčiti. To je potrebno kako bi se spriječili sukobi oko vode, koje već vidimo u drugim dijelovima svijeta. Zbog toga je hitno potreban plavi plan EU-a, među ostalim kako bi se ubuduće više pozornosti posvećivalo dostupnosti i distribuciji vode i jačali istraživanja i inovacije.

Kvaliteta vode i čišćenje

3.6. EGSO poziva na bolju provedbu načela predostrožnosti i načela „onečišćivač plaća” kako bi se poboljšala kvaliteta vode i kako bi troškove snosili onečišćivači, a ne potrošači. Podzemne vode trebale bi imati kvalitetu vode za piće kako bi se izbjeglo skupo i energetski intenzivno pročišćavanje vode za piće.

3.7. Osobito onečišćenja iz poljoprivrede, prehrambenog sektora i industrije pridonose raspršenom onečišćenju nitratima i pesticidima pa podzemne vode često nemaju dobar kemijski sastav. Stoga zakonodavstvo u području poljoprivrede (npr. ZPP), industrije i kemije (npr. Uredba o pesticidima) treba osmisliti tako da spriječi negativne utjecaje na vodne ekosustave.

Korištenje i rasipanje vode

3.8. EGSO skreće pozornost na velike probleme koje općine imaju s razvojem i održavanjem vodnih tijela. Da bi ih se riješilo, trebalo bi unaprijediti i znatno olakšati suradnju među općinama kako bi se poboljšale vodoopskrbne usluge i usluge zbrinjavanja otpadnih voda kao i razvoj i održavanje vodnih tijela te osigurala dugoročna održivost tih usluga od općeg interesa u ruralnim područjima. EGSO stoga poziva Komisiju da proširi pravni manevarski prostor, posebno u zakonodavstvu o javnoj nabavi.

3.9. Komisija procjenjuje da će ukupni troškovi na temelju nove Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda iznositi više od 3,8 milijardi EUR godišnje. Većinu tih troškova snosila bi kućanstva ([15]), što bi dodatno povećalo troškove osnovnih komunalnih usluga i teško opteretilo financijski najugroženije skupine društva. EGSO stoga poziva da se troškovi i dobit dijele tako da ne budu na teret kućanstvima.

3.10. EGSO smatra da je potrebno znatno smanjiti gubitak vode koji zbog istjecanja vode u mrežama u nekim državama EU-a prelazi 20 % ([16]) kao i rasipanje vode u poljoprivredi, industriji, građevinarstvu i turizmu. Ti sektori mogu pridonijeti rješenju jačanjem istraživanja i inovacija u području učinkovite potrošnje vode i boljom primjenom postojećeg znanja (npr. navodnjavanje kap po kap, uzgoj kultura koje ne zahtijevaju puno vode, jačanje kružnog gospodarstva, prilagodba proizvodnje hrane lokalnim uvjetima itd.).

3.11. Informirani građani štedljivije koriste vodu. EGSO stoga pozdravlja proširene obveze informiranja koje poduzeća za vodoopskrbu i odvodnju imaju prema kućanstvima u skladu sa zakonodavstvom EU-a.

Plovni putovi

3.12. Klimatska kriza znatno utječe na plovne putove diljem svijeta. Posebno niske razine rijeka, promjene u obrascima oborina i sve ekstremnije vremenske prilike te porast razina mora utječu na prijevoz robe i ljudi.

3.13. Smanjuje se dubina plovnog puta te je infrastrukturu luka i prevodnica potrebno prilagoditi novim okolnostima. To za brodove znači veće troškove i dulje vrijeme čekanja, a usporava se i prijevoz robe.

([15]) Raspodjela u skladu s procjenom učinka: 51 % kućanstva, 22 % javni rashodi i 27 % industrija.
([16]) https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15249737.

3.14. Potrebno je poduzeti mjere za prilagodbu infrastrukture luka i prevodnica te za bolje planiranje pomorskih kanala i ruta kako bi se u budućnosti promet vodnim putovima mogao obavljati na siguran i učinkovit način.

3.15. EGSO smatra da su modernizacija i bolja povezanost plovnih putova unutar EU-a vrlo važni. U obzir treba uzeti i intermodalnost, kako je navedeno u mišljenju TEN/764 ([17]).

Energetika

3.16. Stanje na energetskim tržištima u kolovozu 2022. pokazalo je da zbog klimatskih utjecaja ne postoji uvijek 100 % pouzdan izvor energije. Suša, na primjer, utječe na proizvodnju hidroenergije i nuklearne energije.

3.17. EGSO pozdravlja napore za upotrebu hidroenergije za proizvodnju i skladištenje električne energije iz obnovljivih izvora, ali napominje da nestašice vode koje su posljedica klimatske krize imaju dugoročan negativan učinak na proizvodnju i skladištenje električne energije. Time se smanjuje proizvodnja, što može naštetiti i elektroenergetskoj mreži. I dalje treba podupirati proširenje korištenja obnovljivih izvora energije, a posebno što prije unaprijediti korištenje solarne energije i energije vjetra kako bi se kompenzirali mogući prekidi rada hidroelektrana.

3.18. EGSO napominje da elektrifikacija prometa također može povećati upotrebu vode jer elektroliti koji se upotrebljavaju u proizvodnji baterija zahtijevaju znatnu količinu vode. Stoga je potrebno pažljivo planirati uvođenje postrojenja za proizvodnju baterija.

3.19. EGSO napominje da obnovljivi izvori energije općenito zahtijevaju manje vode nego vađenje i prerada tradicionalnih fosilnih goriva, no postoji obnovljivi izvor energije koji uključuje znatnu potrošnju vode, a to su biogoriva. Za navodnjavanje i preradu usjeva koji se uzgajaju za proizvodnju biogoriva potrebna je velika količina vode, koja se mora osigurati pomoću vodne infrastrukture i distribucijskih mreža.

3.20. EGSO ističe da je za proizvodnju nuklearne energije potrebna velika količina vode za hlađenje. Klimatska kriza povećava temperature i istodobno snižava vodostaj rijeka. Uslijed porasta temperature nuklearne elektrane moraju smanjivati svoju proizvodnju zbog nestašice vode. Osim toga, ponovno ispuštanje pretople vode za hlađenje povećava udio kisika u rijekama, što negativno utječe na ekologiju vode i bioraznolikost ([18]).

4. **Posebne napomene**

4.1. EGSO kritički gleda na neusklađenost vodne politike EU-a s drugim politikama EU-a i poziva Komisiju da je poboljša kako bi se izbjegle proturječne mjere i ciljevi.

4.2. EGSO pozdravlja preinaku Direktive o vodi za piće kojom Komisija namjerava gubitke vode u vodovodnim cijevima svesti na najmanju moguću mjeru ([19]). EGSO skreće pozornost na hitnu potrebu za brzim mjerama te javnim i privatnim ulaganjima u vodnu infrastrukturu kako bi se izbjegao gubitak vode i osigurale dugoročna otpornost i održivost ključne vodne infrastrukture. Ako dođe do istjecanja vode, to se treba smatrati hitnim slučajem. U takvim su situacijama stručno osoblje i oprema ključni za brzo zaustavljanje curenja.

4.3. Najveća prepreka za javni sektor kod financiranja infrastrukturnih projekata obično su u prošlosti bila stroga fiskalna pravila. Zato cilj mora biti da se projekti povezani s europskim zelenim planom, energetskom neovisnošću i digitalnim sektorom izuzmu od svih pravila kojima se sprečavaju takva javna ulaganja. Stoga, u skladu s prethodnim mišljenjima ([20]), EGSO preporučuje primjenu „zlatnog pravila” za javna ulaganja.

([17]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o izmijenjenom prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže, izmjeni Uredbe (EU) 2021/1153 i Uredbe (EU) br. 913/2010 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1315/2013 (COM(2022) 384 final/2 – 2021/0420 (COD)) (SL C 75, 28.2.2023., str. 190.).

([18]) https://www.dw.com/de/wie-k%C3%BChlen-hei%C3%9Fe-l%C3%A4nder-ihre-kernkraftwerke/a-49758541.

([19]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L2184.

([20]) Vidjeti bilješku 1.

4.4. EGSO podržava predloženu reviziju Direktive Europskog parlamenta i Vijeća 2006/118/EZ ([21]) i Direktive 2008/105/EZ ([22]) te uvođenje graničnih vrijednosti za perfluorirane i polifluorirane kemikalije (PFC) i mikroplastiku. U tematskom izvješću Europskog revizorskog suda ističe se nedosljedna primjena načela „onečišćivač plaća" u vodnom sektoru unatoč znatnim operativnim troškovima i troškovima ulaganja ([23]).

4.5. EGSO ističe da je za održavanje i proširenje održive i otporne vodne infrastrukture i distribucijskih mreža potrebna kvalificirana radna snaga i, prije svega, stručnjaci te da je potrebno odgovarajuće upravljanje znanjem, odnosno strateške i operativne aktivnosti kojima se optimizira upotreba znanja. EGSO poziva na uspostavu potrebnih struktura i radnih uvjeta kako u tom području ne bi došlo do nedostatka radne snage i kako bi bilo dovoljno stručnog osoblja za provedbu potrebnih mjera.

4.6. EGSO napominje da se zbog napretka digitalizacije u vodnom sektoru povećavaju i rizici za sigurnost i zaštitu podataka. Važno je osigurati da postupanje s prikupljenim podacima bude u skladu s najstrožim pravilima zaštite podataka. Zbog sve učestalijih prijetnji koje predstavljaju kibernapadi na kritičnu infrastrukturu neophodno je u području vodoopskrbne infrastrukture i distribucijskih mreža više pozornosti posvetiti kibersigurnosti.

4.7. Integracija poduzeća koja se bave proizvodnjom i distribucijom pitke vode, kao i upravljanjem otpadnim vodama i pročišćavanjem vode u mnogim je državama članicama mala ili je uopće nema. EGSO smatra da bi usmjeravanje i upravljanje u rukama jedne javne službe pomoglo uštedjeti troškove i povećati učinkovitost.

Bruxelles, 13. srpnja 2023.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE

([21]) Direktiva 2006/118/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja stanja (SL L 372, 27.12.2006., str. 19.).

([22]) Direktiva 2008/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o standardima kvalitete okoliša u području vodne politike i o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktiva Vijeća 82/176/EEZ, 83/513/EEZ, 84/156/EEZ, 84/491/EEZ, 86/280EEZ i izmjeni Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 348, 24.12.2008., str. 84.).

([23]) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_12/SR_polluter_pays_principle_hr.pdf.